

Buday Barna: Szakoktatásügyi kérdések. Budapest, 1918, 8°, 61 l., 4 K.

Concha Győző: Eötvös és Montalembert barátsága. Adalékok a magyar katolikusok autonómiájának kezdetéhez. Bpest, 1918, Szt. István-Társ. biz., 8°, 336 l., 16 K.

Ganyó Vilmos: Gyermekvédelem és gyógyító pädagogia. (Pädagogia-Pszichológiai Könyvtár 7.) Budapest, 1918, Stark F., 8°, 19 l., 3 korona.

Jelentés a IV. Orsz. Középiskolai Tanárok Kongresszusáról (1918 június 22. és 23.). Budapest, 1918, k 8°, 72 l.

Juba Adolf: Az egészségtan alapvonalaí. (Országos Stefánia-Szövetség kiadványai 19.) Budapest, 1918, Révai Testv., n 8°, 84 l., 3-30 korona.

Női továbbképző tanfolyam az iparrajziskolában. Bpest, 1918, n 8°, 63 l.

Victor Hugó parlamenti beszéde a tanítás szabadságáról (1850 jan. 15.). Fordította Ignis. Budapest, é. sz. n., a «Világ» páholy kiadása, k 8°, 22 l.

Dr. Weszely Ödön: A modern pädagogia útjain. Tanulmányok. Harmadik kiadás. Budapest, 1918, Franklin-T., n 8°, 473 l., 12 K.

SZEMLE.

Benső megújulás.

Új Magyarországról beszéltünk és álmodoztunk, mikor azt hittük, hogy a háború reánk nézve kedvezően végződik; új Magyarországról van sok szó most is, midőn a legnagyobb veszedelmek fenyegetnek! A nagy bizakodás idejében azt mondtuk, hogy új Magyarország csak akkor lesz, ha nagy átalakuláson megyünk át lelkileg, mert anélkül sem a harcban megóvott létünket megtartani, sem ezerféle sebünket begyógyítani nem tudhatjuk. Azt mondjuk ma is, mikor már a vak is látja, hogy létünk van kockán s valóban új Magyarországnak kell itt támadnia és csak akkor nem veszünk el, ha tudunk a külső alakulással párhuzamosan bensőleg is megújodni. A benső megújulásra érteni kell a nemzet szervezetének átalakítását, hogy a nyugodt élet bekövetkezhesék, de érteni kell a lelkek átalakítását is, hogy tudhassuk az új életben szükséges munkákat elvégezni, tudjunk valamennyien együtt, egyező célokért dolgozni.

Ez a lelki megújulás nem mehet gyorsan, nem is lehet csak úgy szabadjára hagyni, hogy majd előidézik az események, mert akkor úgy járunk, mint a háború elején, mikor olyan könnyen meg-

nyugodtunk abban, hogy «íme, kiderült, hogy a nemzet egységes»! Ma már aligha van, aki be nem látta, hogy ebben szörnyen tévedett. Ne higgyük hát most sem, hogy majd rendbe jövünk, majd eligazodik mindenki az őt érő hatások befolyása alatt, hanem gondoljunk és törekedjünk arra, hogy ez az eligazodás és ezzel együtt a benső megújulás csakugyan elkövetkezzék.

Kérdés: miben álljon ez a megújulás? Meg kell változnia a nemzet legtöbb tagjában a nemzet világhelyzetéről való eddigi fel fogásnak, jobban mondva, az eddigi gondolatnélküliségnek; meg kell szűnnie annak az állapotnak, hogy a különböző részek ismereteiben, tehát a feladatokra vonatkozó gondolataiban, így érzületében és szándékaiban nemcsak összhang nem volt, hanem rendkívüli különbségek és ellentétek voltak s így mindennemű egyetértés és együttdolgozás jóformán lelki lehetetlenség volt; fel kell ismernie mindenkinek az együttélők egymásrautaltságát, a kölcsönös segítségnek és kölcsönös kiegészítésnek a társadalom szerkezetéből következő feltétlen kényszerűségét; meg kell szűnnie annak a kölcsönös bizalmatlanságnak, sőt sokszor gyűlölködésnek, amely ma nemcsak a szemben álló osztályokat, hanem a különböző véleményűeket is egymás ellen harcba állítja; képessé kell válnunk arra, hogy másokról ne mindig csak önzést és rosszhiszeműséget tegyünk fel, hanem lássuk meg és ismerjük el, hogy különféle utakon haladók is lehetnek egyaránt jóakaratúak és igazlelkűek. És talán mindenekelőtt azt kell megtanulnia ennek az egész magyarságnak, hogy jobb jövőt, változást, fejlődést, dőreség és öngyilkosság mindig csak óhajtani, anélkül, hogy minden erőnkkel előmozdítanók; létünk alapjait soha nem szabad örökkévalóknak tartanunk, anélkül, hogy megerősítésökön pereről percre dolgozánk; súlyos állapotunkban nem szabad a javulás reménységéről lemondanunk, anélkül, hogy száz kísérlet meghiusulása után újabb százat meg ne kezdenénk! Meg kell változnia annak a szerencsétlen hiedelmünknek, hogy a bennünk levő őserő megtart akkor is, ha kifejlesztésén, munkába állításán szakadatlanul nem dolgozunk. Benső megújulás kell és ennek legfőbb forrásaként ki kell fejlődnie mindenekelőtt annak a meggyőződésnek, hogy nincs senki, akinek nem volna nagy a feladata, és nincs senki, aki, bármilyen magas fokon is, egyedül tudna valamit végrehajtani és biztosítani! Mindenkiiben ott kell tehát lennie a saját hivatása adta s az egyén és a társadalom viszonyának ismeretéből származó önérzetnek és szerénységnek. Bennünk egyik sem volt meg igazán. Nem voltunk mint nemzet önérzetesek, nem is lehettünk, mert nem ismertük sem a bennünk levő erőt, sem azt nem tudtuk igazán, hogy mit jelent ezen a földön ezer évig államot tartani fenn; de nem voltunk szerények sem, hanem

pusztán a tényt, állami fennállásunk e tényét hangoztatva, örökéletűnek hittük magunkat, elbizakodtunk. Ez így nem maradhat. Igenis akarnunk kell fennmaradásunkat, akarnunk kell megerősödésünket, bízunk kell abban, hogy ennek a nemzetnek még hivatása van éppen ezen a földön; enélkül az akarat nélkül nem állhatunk meg, enélkül a bizalom nélkül nem fejlődhetünk ki, — de értsük meg, hogy így nem maradhatunk, ahogyan, amilyenek eddig voltunk, hanem megismerve önmagunkat, értékünket és fogyatkozásunkat, tisztultabb látással, helyzetünkhöz állandóan alkalmazkodva, valamennyiünknek dolgoznunk is kell fennmaradásunkon és kifejlődésünkön.

Az események rohannak — ezt halljuk ezerszer. Milyen szörnyűség ebben a rohanásban tétlen és rémült aggodalommal csak várni, hogy mi lesz. És nem jut-e eszünkbe, hogy ebben az állapotunkban része van a nevelésünknek is, annak a felfogásnak, hogy ne törődjünk a nagy dolgokkal, azokat nem bízták reánk?! Látjuk, hogy a sorsunkat igenis emberek akarata igazgatja és ezzel az akarattal nem tudjuk szembe szegezni, sőt nem tudjuk békésen összeegyeztetni sem a magunk akaratát. Nem tudjuk, mert nem vagyunk tisztában azzal, hogy mit akarjunk; nem tudjuk, mert tájékozatlanok vagyunk önmagunk java és lehetőségei felől! Más embereket kell nevelnünk ezután, már mától fogva s egészen mássá kell válnunk nekünk, nevelőknek is! A nemzet benső megújulásának a mi tisztán látásunk, erős céltudatosságunk az alapfeltétele. Ebből kell végre kialakulnia olyan nevelési rendszernek, olyan művelődési politikának, amely nem engedi elkallódní erónknek egyetlen részecskéjét sem.

Enélkül hiábavaló minden óhajítás; benső megújulás csak így következhetik.

1918 okt. 26.

i. s.

Nemzetközi mozgalmak 1917-ben.

— Második, befejező közlemény. —

IV. Németország a nemzetközi mozgalomban. Német nép- és középiskolákkal szinte az egész világon találkozunk. Az ellenséges sajtó főleg ezekben látja a németek azon sikereinek eredetét, amelyeket a háború előtt idegen államokban értek. Ezen kesereg különösen az angol és portugál sajtó (Pædag. Ért. 1917: 231. l.). 1913-ban, írja a V. Z. apr. 17. sz., kerek 5500 külföldi német iskola volt, amelyek közül vagy 4000 (300,000 gyermekkel) az Egy. Államokra és Kanadára esik. Ugyanezen forrás szerint a németek távolról sem áldoznak külföldi iskoláikra annyit, mint az ellen-